

Kohtuasi C-432/07

Eelotsusetaotlus:

Saabumise kuupäev:

12. veebruar 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Østre Landsret (idapiirkonna apellatsioonikohus, Taani)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

10. veebruar 2020

Vastustaja:

Anklagemyndigheden

Apellant:

VAS Shipping ApS

S146600L-JJ

VÄLJAVÖTE

ØSTRE LANDSRETI

KOHTUTOIMIKUST

KOHTUMÄÄRUS

Østre Landsret (idapiirkonna apellatsioonikohus, Taani) 20. koda, 10. veebruar 2020

[...]

Anklagemyndigheden (edaspidi „riigiprokuratuur“)

vs.

VAS Shipping ApS

(varasema nimega Sirius Shipping ApS)

[...]

Østre Landsret (idapiirkonna apellatsioonikohus, Taani) on otsustanud enda menetluses olevas kriminaalasjas taotleda Euroopa Liidu Kohtult Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELTL) artikli 267 alusel eelotsust ELTL artikli 49 tõlgendamise kohta.

A. Faktilised asjaolud

- 1 Käesolev kohtuasi puudutab küsimust, kas VAS Shipping ApS (varasema nimega Sirius Shipping ApS) tuleb tunnistada kriminaalmenetluses süüdi selles, et ta on rikkunud välismaalaste seaduse (udlændingeloven; edaspidi „välismaalaste seadus“) § 59 lõiget 4 koostoimes § 59 lõikega 5 ja §-ga 61 sellega, et tema kui osareederite hulgas juhtiv reeder lubas Taani sadamatesse laevu, mille laevapere liikmed olid välismaalased, olgugi et nendel laevapere liikmetel ei olnud tööloa ja nad ei olnud tööloa nõudest vabastatud.
- 2 Taanis registreeritud äriühingule VAS Shipping ApS, kes on meresõiduseaduse (søloven; edaspidi „meresõiduseadus“) § 103 tähenduses juhtiv reeder suhtes nelja teise osareederiga, kes on piiratud vastutusega Rootsi laevandusäriühingud, on esitatud Østre Landsreti (idapiirkonna apellatsioonikohus, Taani) menetluses süüdistus, et ta sisenes ajavahemikul 22. augustist [lk 2] 2010 kuni 22. augustini 2011 Taani sadamatesse rohkem kui 25 korral nelja laevaga, mis on kantud Taani rahvusvahelisse laevaregistrisse (Danish International Shipping Register; edaspidi „DIS“) ja millel oli laevapere liikmeid kolmandatest riikidest (s.o EL- ja EMP-välistest riikidest), olgugi et nendel laevapere liikmetel ei olnud tööloa ja nad ei olnud selle loa nõudest välismaalaste seaduse § 14 kohaselt vabastatud.
- 3 VAS Shipping ApS on tervikuna Rootsi äriühingu Sirius Rederi AB omandis ja on registreeritud [...] Taanis. Äriühing asutati 16. märtsil 2010 ning seda juhivad Rootsis elav direktor ja kolm juhatuse liiget, kellest kaks elavad Taanis. Antud teabe kohaselt peetakse kõik juhatuse koosolekud Taanis ning kõik osareederite koosolekud on peetud Taanis, sest asjaomased neli laeva on registreeritud DISis.
- 4 Neli teist osareederit (piiratud vastutusega äriühingud), kelle asukoht on Rootsis, otsustasid astuda laevandustegevusse Taanis, registreerides asjaomased neli laeva DISis ja määrates juhtivaks reederiks Taanis registreeritud äriühingu VAS Shipping ApS, misjärel on sellel äriühingul meresõiduseaduse § 104 kohaselt ette nähtud pädevus teostada õigustoiminguid, mida harilikult teostab laevandusettevõtja. Asjaomased neli laeva on niisiis vahend, mida osareederid kasutavad Taanis majandustegevuses, ning seetõttu ei saa seda, et need laevad on DISis registreeritud, käsitleda asutamisevabaduse teostamisest eraldi (vt kohtuasi Factortame jt, C-221/89).

- 5 VAS Shipping ApS on märkinud, et ükski kolmanda riigi kodakondsuses olev laevapere liige ei lahku Taani sadamas viibimise ajal laevalt ja kogu töö maismaal teostavad Taani maismaatöötajad, kelle tööandja on asjaomane sadam.
- 6 Juhtumi faktilised asjaolud, sealhulgas see, kas ja kui palju kolmandate riikide kodanikke oli nende nelja laeva pardal, kui kaua nad seal viibisid ja kui mitmel korral sisenesid asjaomased laevad Taani sadamatesse, on vaidluse all.

B. Senine menetluse käik [lk 3]

- 7 Byretten i Odense (Odense esimese astme kohus, Taani) tegi 4. mail 2018 käesolevas asjas esimese astme kohtuotsuse ja mõistis äriühingule VAS Shipping ApS trahvi 1 500 000 Taani krooni. Nimetatud kohus leidis, et VAS Shipping ApS on rikkunud välismaalaste seaduse sätteid ja et välismaalaste seaduse sätteid kujutavad endast vastavalt ELTL artiklile 49 koostoimes artikliga 54 asutamisvabaduse piirangut, kuid see piirang on põhjendatud ülekaalukate üldiste huvidega ega ulatu vajalikust kaugemale. Byretten i Odense (Odense esimese astme kohus, Taani) otsuse põhjendustes on märgitud:

„Kohus järeldab, et asjassepuutuval ajal olid välismaalaste seaduse sätteid Taanisse saabuvate laevade kohta niisugused, et laev, mille laevapere liikmed olid tööloata välismaalased, võis siseneda Taani sadamatesse alates 2015. aasta maist 25 korral aastas, või 28 korral aastas, kui kolm sisenemist olid seotud üksnes sõiduga laevaremonditehasesse. Süüdistusse hõlmatud neljale laevale oli tööle munsterdatud välisriikide kodanikke, kellel ei olnud süüdistuses näidatud ajal tööloata. Eeskirju kohaldati nii, et määrav oli vaid laevade sisenemine. Kui vastavalt 26. või 29. korral, mil Taani sadamasse siseneti, oli laeval välisriigi kodanikke, oleks asjaomastel isikutel pidanud olema tööloata. Seega võis neid laevu vastavalt 26. või 29. sisenemiskorral pidada laevadeks, millest on saanud Taani töökoht, kus töötamiseks on nõutav tööloata.

Sirius Shipping ApS oli nende nelja laeva juhtiv reeder ning tohtis ajavahemikul 22. augustist 2010 kuni 22. augustini 2011 siseneda nende laevadega Taani sadamatesse vaid 25 korral, sest ta oli munsterdanud nendele laevadele tööle tööloata välismaalasi. On kindlaks tehtud, et need laevad sisenesid nimetatud ajavahemikul Taani sadamatesse rohkem kui 25 korral.

Tunnistaja Jan Anker andis ütluse automaatse identifitseerimissüsteemi (edaspidi „AIS“) kohta ja kohus leidis, et see ütlus on kooskõlas asjaomaste laevade salvestatud andmetega. AISi võib pidada igakülgseks ja palju usaldusväärsemaks kui Lloyd'si laevaregistrilt (Lloyd's Register of Shipping). Kohus leidis, et kui nende kahe vahel on erinevusi, saab laeva asukoha küsimuses aluseks võtta AISi, võttes samuti arvesse, et süüdistatav oleks saanud ümberlükkavate tõenditena esitada logiraamatuid ja muid dokumente, mida ta ei teinud. Samuti ei tõendanud süüdistatav, et sisenemiskordade hulgas on olnud sõite laevaremonditehasesse, mida oleks saanud tõendada arvete ja logiraamatutega.

Asjaomased laevad olid kantud registrisse Taanis ja äriühingut Sirius Shipping ApS võib pidada nende laevade operaatoriks; laevad kandsid Taani lippu ja seega peeti nende lipuriigiks Taanit (vt selle kohta osareederite vaheline leping, mis esitati seoses laevaga Lotus ning mis oli advokaat Ringstedi ütluse kohaselt eeldatavasti sama sõnastusega kui osareederite vahelised lepingud teiste asjaomaste laevade kohta). Seepärast võib neid laevu pidada niisugusteks, mida kasutati Taanis, ja äriühingut Sirius Shipping isikuks, kes munsterdas laevale isikuid ja maksis nendele tasu. Seega on põhjendatud esitada süüdistus äriühingule Sirius Shipping ApS, kes on seega isik, kes tuleb käesolevas asjas vastutusele võtta. Seepärast oli nimetatud äriühing kohustatud järgima selles suhtes kohaldatavaid Taani õigusnorme.

Laevapere liikmete nimestikes leidis mitmesuguseid pisivigu, mis olid eeldatavasti põhjustatud sellest, kuidas laevapere liikmete nimed olid sisestatud, kuna seda nimestikku olid töödelnud inimesed. Sisuliselt on tuvastatud, [lk 4] et need nimestikud on paikapidavad ja laevandusettevõtja rikkus selles suhtes õigusnorme.

Vaidluse all ei ole see, et välismaalaste seaduse sellekohased normid, sellega seotud määrus jms kujutavad endast piirangut välismaistele äriühingutele, kes soovivad asutamise kaudu tegutseda Taanis ja seega vastavalt ETL artiklile 49 koostoimes artikliga 54 asutamisvabaduse piirangut. Euroopa Liidu Kohtu praktika kohaselt võib järeldada, et asutamisvabaduse piirangud, mis on kohaldatavad kodakondsusel põhineva diskrimineerimiseta, võivad olla põhjendatud ülekaalukate üldiste huvidega, kui need on proportsionaalsed, st taotletava eesmärgi saavutamiseks sobivad ega lähe kaugemale, kui on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik. Võttes arvesse konteksti, milles kehtestati välismaalaste seaduse normid kolmandatest riikidest pärit laevapere liikmete kohta, on need põhjendatud, et hoida ära kahju tekitamist Taani tööturule, sest Filipiinidelt pärit tööjõul on Taani tööjõu ees konkurentsieelis töötasu seisukohast, ning seda võib pidada ülekaaluka üldise huviga põhjendatud piiranguks, mis ei lähe kaugemale, kui on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik. Tööloa nõue on tõhus vahend selleks, et tagada tööturu stabiilsus ja hoida seega ära häireid riigisiselisel tööturul. Sellest lähtudes leidis kohus, et kõnealused piirangud on õiguspärased ja et Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse esitamine ei ole põhjendatud.

See, et riigiprokuratuuril lasub kohustus tõendada, et liidu õiguses ette nähtud vabaduste suhtes piirangute kehtestamine oli põhjendatud, ei mõjuta kuidagi eespool olevat märkust nende piirangute põhjuste kohta.

Käesolevas asjas esinevad karistuse määramisel raskendavad asjaolud. Välismaistele meremeestele makstakse vähem kui Taani meremeestele, st saadakse rahalist kasu. Võib järeldada, et rikkumine oli tahtlik ja pandi toime mitmel laeval ning et asjaomastel välisriigi kodanikel ei olnud õigust Taanis elada. Esineb siiski mõningane ebaselgus selles, kui palju meremehi oli pardal ja kui palju laevad Taani sadamatesse sisenesid. Samuti võib täheldada, et menetlus

kestis äärmiselt kaua, mille põhjus seisnes juhtumi ja sellega seoses tekkinud liidu õiguse küsimuste keerukuses, selles, et eri ametkonnad olid kontaktis riigiprokuratuuriga ja süüdistatava advokaadiga, ning lõpuks apellatsioonkaebuses, mis käsitles advokaat Ringstedi õiguslikku seisundit menetluse ajal.

Asja tervikuna hinnates peab kohus asjakohaseks määrata välismaalaste seaduse § 59 lõike 4 alusel koostoimes § 59 lõikega 5 ja §-ga 61 trahv summas 1 500 000 Taani krooni.“

C. Liidu õiguse sätted

- 8 Asjassepuutuvad liidu õigusnormid on Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 49, 52 ja 54.

D. Taani õiguse sätted [lk 5]

- 9 Asjassepuutuval ajal olid asjakohased sätted, nimelt 18. augusti 2010. aasta seadusega nr 1061 konsolideeritud välismaalaste seaduse redaktsiooni §-d 13, 14, 59 ja 61 sõnastatud järgmiselt:

„§ 13. Välismaalasel peab olema töөлuba, et ta võiks Taanis tasu eest või tasuta töötada, tegutseda füüsilisest isikust ettevõtjana või osutada tasu eest või muudel tingimustel teenuseid. Samuti on töөлuba vaja töötamiseks Taani laevas või lennukil, mis regulaarliinidel kurseerides või muudel asjaoludel peatub regulaarselt Taani sadamates või lennujaamades. Seejuures võetakse siiski arvesse § 14 sätteid.

Lõige 2. Pagulas-, immigratsiooni- ja integratsiooniasjade minister kehtestab üksikasjalikumad sätted selle kohta, millises ulatuses on tööload nõutavad tööks territoriaalvetes või mandrilaval.“

„§ 14. Tööloa nõudest on vabastatud järgmised välismaalased:

- 1) Välismaalased, kes on § 1 tähenduses teise Põhjamaa riigi kodakondsuses.
- 2) Välismaalased, kes kuuluvad § 2 ja 6 tähenduses liidu õigusnormide kohaldamisalasse.
- 3) Välismaalased, kellel on alaline elamisluba.
- 4) Välismaalased, kellel on elamisluba § 7, 8, 9, 9 b, 9 d või 9 e alusel.
- 5) Välismaalased, kellel on elamisluba § 9 c lõike 1 alusel, kui see luba on antud vahetult pärast § 9 b alusel antud elamisluba.

- 6) Välismaalased, kellel on elamisluba § 9 c alusel, kui see luba on antud välismaalasele, kes taotles elamisluba § 7 alusel.
- 7) Välismaalased, kellel on elamisluba § 9 c lõike 1 alusel, kui see luba on antud põhjusel, et loa saajal on perekonnaside Taanis elava isikuga.
- 8) Välismaalased, kellel on elamisluba § 9 c lõike 4 alusel, kui töö on loomu poolest seotud välismaalase elamisega Taanis selle elamise põhjal.

Lõige 2. Pagulas-, immigratsiooni- ja integratsiooniasjade minister võib kindlaks määrata, et tööloa nõudest tuleb vabastada teisi välismaalasi.“

„§ 59.

[...]

Lõige 4. Iga isikut, kes võtab tööle välismaalase, kellel ei ole nõutavat elamisluba või kelle puhul rikutakse tööloa suhtes ette nähtud nõudeid, karistatakse trahviga või kuni kaheaastase vangistusega.

Lõige 5. Lõike 5 kohaselt karistuse määramisel peetakse raskendavaks asjaoluks seda, kui rikkumine pandi toime tahtlikult või raske hooletuse tõttu või kui asjaomane isik sai või taotles rikkumisega rahalist kasu endale või teistele või kui välismaalasel ei ole õigust Taanis elada.“

„§ 61. Äriühingud jms (juriidilised isikud) võib võtta kriminaalvastutusele karistusseadustiku (straffeloven) 5. peatükis sätestatud eeskirjade kohaselt.“

- 10 Välismaalaste määruse (bekendtgørelse nr. 270 af 22. marts 2010 om udlændinges adgang her til landet (22. märtsi 2010. aasta määrus nr 270 välismaalaste riiki sisenemise kohta) §-s 33 oli süüdistuse põhjustanud asjaolude esinemise ajal sätestatud:

„§ 33. Tööloa nõudest on vabastatud järgmised välismaalased:

[lk 6]

4) laevapere liikmed rahvusvaheliselt sõitvatel Taani kaubalaevadel, mis sisenevad Taani sadamatesse kuni 25 korral, mida arvutatakse jooksvalt eelneva aasta suhtes, olenemata kalendriaastast, kui selleks on välismaalaste seaduse § 13 lõigete 1 ja 2 kohaselt vaja tööloa.

[...]“.

- 11 Nagu on selge, on välismaalaste seaduse § 14 lõikes 1 loetletud mitu välismaalaste kategooriat, kes on § 13 lõikest 1 tulenevast tööloa nõudest vabastatud. Asjassepuutuval ajal täiendati seda sätet välismaalaste määruse §-ga 33, milles on samuti viidatud välismaalaste eri kategooriatele, kes on tööloa nõudest vabastatud, sealhulgas § 33 lõikes 4 viidatud kategooria.

12 Välismaalaste määruse § 33 lõikes 4 on täpsustatud välismaalaste seaduse § 13 lõigetes 1 ja 2 kasutatud kriteeriumi „regulaarselt“ nii, et tööloaba on nõutav vaid siis, kui Taani laev siseneb Taani sadamatesse rohkem kui 25 korral, mida arvutatakse jooksvalt eelnenud aasta suhtes.

13 Meresõiduseaduse (17. detsembri 2018. aasta seadusega nr 1505 viimati konsolideeritud redaktsioonis) § 103 ja § 104 on sõnastatud järgmiselt:

„§ 103. Laevale, mis on osareederite omandis, valitakse juhtiv reeder.

Lõige 2. Juhtivaks reederiks võidakse valida füüsiline isik, piiratud vastutusega äriühing või piiramata vastutusega äriühing, kui ta vastab vastavalt kas § 1 lõikes 2 või lõikes 3 sätestatud tingimustele.“

„§ 104. Juhtival reederil on tema seisundist tulenevalt õigus teha kolmandate isikutega kõiki tehinguid, mida tavaliselt teostab laevandusettevõtja. Seega võib juhtiv reeder võtta tööle ja vabastada töölt kapteni ning anda talle korraldusi, sõlmida tavalisi kindlustuslepinguid ja võtta vastu raha, mida makstakse laevandusettevõtjale. Juhtival reederil ei ole ilma eriloata õigust laeva müüa või hüpoteegiga koormata või seda rohkem kui üheks aastaks välja prahtida.“

14 DISi tegevust reguleerivad õigusnormid olid süüdistuse esitamise põhjutanud asjaolude esinemise ajal sätestatud 11. aprilli 1997. aasta seaduses nr 273, mida oli muudetud 31. mai 2000. aasta seadusega nr 460; 7. juuni 2006. aasta seadusega nr 526 ja 24. märtsi 2009. aasta seadusega nr 214 ning olid sõnastatud järgmiselt:

„§ 10. Käesolevasse registrisse kantud laevade laevapere töötasu ja töötingimusi käsitlevates kollektiivlepingutes märgitakse sõnaselgelt, et need kehtivad üksnes sellise töötamise suhtes.

Lõige 2. Lõikes 1 viidatud kollektiivlepingud, mille sõlmib Taani ametiühing, võivad hõlmata üksnes isikuid, kes elavad Taanis [lk 7] või keda tuleb liidu õiguse või muude võetud rahvusvaheliste kohustuste kohaselt kohelda samamoodi nagu isikuid, keda peetakse Taani elanikeks.

Lõige 3. Lõikes 1 viidatud kollektiivlepingud, mille sõlmib välismaine ametiühing, võivad hõlmata üksnes isikuid, kes on asjaomase ametiühingu liikmed või selle ametiühingu asukohariigi kodanikud, tingimusel, et nad ei kuulu teise ametiühingusse, millega on sõlmitud lõikes 1 viidatud leping.

Lõige 4. Kohtuasjadele, milles üks pool on välismaine ametiühing, kohaldatakse ka töökohtu seadust (lov om arbejdsretten).“

15 Sel ajal, kui esinesid süüdistuse põhjutanud asjaolud, kohaldati viisaeeskirju, mis olid sätestatud 22. märtsi 2010. aasta määruses nr 270 välismaalaste riiki sisenemise kohta. Selle määruse §-d 13, 16 ja 19 olid sõnastatud muu hulgas järgmiselt:

„§ 13. Enne kui välismaalased riiki sisenevad, lüüakse nende passi või muusse reisidokumenti tempel (kinnitus), kui asjaomane isik ei ole § 14 kohaselt viisanõudest vabastatud.“

„§ 16. Kui on täidetud järgmised tingimused, võidakse väljastada ühtne viisa, mis kehtib kõikides Schengeni riikides:

- (1) Asjaomasel isikul peab olema kehtiv pass või muu reisidokument, mis annab õiguse reisida Taani ja teistesse Schengeni riikidesse. Kui pass on kehtiv reisimiseks vaid ühesse või enamasse Schengeni riiki, piirdub viisa kehtivus selle riigiga või nende riikidega. Passis ega mujal ei ole vaja märkida, et pass ei kehti väljaandjariiki tagasipöördumiseks.
- (2) Asjaomasel isikul peab olema piisavalt elatusvahendeid ajaks, mille vältel ta kavatses viibida Schengeni riikides, ja tagasipöördumiseks päritolu- või elukohariiki, kuhu ta kindlalt tagasi lubatakse, või võimalus hankida sellised elatusvahendid õiguspärasel viisil.
- (3) Kui ei ole konkreetseid põhjusi vastupidiseks, peab asjaomasel isikul olema reisikindlustus, mis katab võimalikud kulud seoses kodumaale tagasipöördumisega tervislikel põhjustel, vältimatu arstiabiga ja/või kiireloomulise haiglaraviga või surmaga tema kavatsetava viibimise ajal. Reisikindlustus peab hõlmama kõiki Schengeni riike ja kogu kavatsetava viibimise või transiidi kestust. Kindlustuskaitse summa peab olema vähemalt 30 000 eurot. Viisa taotlemisel rohkem kui kaheks sisenemiseks Schengeni riikidesse peab reisikindlustus hõlmama vaid esimese kavatsetava sisenemise ja kavatsetava Schengeni riikides viibimise aja. Sel juhul kirjutab asjaomane isik alla viisataotlusele olevale deklaratsioonile, et ta on teadlik nõudest, mille kohaselt tal peab tulevasel sisenemisel Schengeni riikidesse ja seal viibimisel olema reisikindlustus.

[...]“.

§ 19. [...]

[lk 8]

Lõige 5. Välismaalaste Amet (Udlændingetjenesten) võib anda Taanis õiguspäraselt elavale välismaalasele loa riiki naasta.

Lõige 6. Välismaalaste Ameti volitusel võib politsei eriti piiril anda viisa kuni 15päevaseks riigis viibimiseks ühe sisenemisega või transiitviisa vastavalt lõike 4 punktile 1. Lõike 4 punkte 2 ja 3 kohaldatakse *mutatis mutandis*. Lõikes 1 viidatud viisat ei tohi välja anda, kui välismaalase kohta on kantud Schengeni infosüsteemi hoiatus või tal on keelatud Taani siseneda. Välismaalaste Ameti volitusel võib politsei konkreetsetel juhtudel anda lõike 5 kohaselt loa riiki naasta.“

- 16 10. augusti 2010. aasta ringkirja nr 70, mis käsitleb transiidis olevatele viisanõude kohaldamisalasse kuuluvatele meremeestele piiril viisade väljaandmist, §-des 10 ja 11 on sätestatud eeskirjad meremeestele viisade väljaandmise kohta. Need sätted on muu hulgas sõnastatud järgmiselt:

„§ 10. Kui meremees tuleb maha laevalt, mis on sisenenud Taani sadamasse või eeldatavasti siseneb Taani sadamasse, eesmärgiga ületada välispiir Schengeni alal ning talle tuleb anda laevalt mahatulekul viisa, järgitakse järgmist korda:

- 1) Laevandusettevõtja või maakler teatab asjaomase sadama asukoharingkonna politseile, et selles sadamas tuleb laevalt maha viisanõude kohaldamisalasse kuuluv meremees ja ületab seejärel välispiiri Schengeni alal. [...]
- 2) Asjaomase sadama asukoharingkonna politsei kontrollib niipea kui võimalik ja niivõrd kui võimalik, kas laevandusettevõtja või maakleri esitatud teave on õige ja kas §-s 5 sätestatud tingimused on täidetud. Selle uurimise raames kontrollib politsei meremehe reisiteekonda Schengeni alal.

[...]“.

„§ 11. Kui meremees tuleb maha laevalt, mis on sisenenud Taani sadamasse või eeldatavasti siseneb Taani sadamasse, ja läheb seejärel teisele laevale teises sadamas Schengeni alal ning talle tuleb anda laevalt mahatulekul viisa, järgitakse järgmist korda:

- 1) Laevandusettevõtja või maakler teatab asjaomase sadama asukoharingkonna politseile, [et selles sadamas tuleb laevalt maha viisanõude kohaldamisalasse kuuluv meremees], et minna teisele laevale teises sadamas Schengeni alal. [...]
- 2) Asjaomase sadama asukoharingkonna politsei kontrollib niipea kui võimalik ja niivõrd kui võimalik, kas laevandusettevõtja või maakleri esitatud teave on õige ja kas §-s 5 sätestatud tingimused on täidetud. Selle uurimise raames kontrollib politsei meremehe reisiteekonda Schengeni alal.
- 3) Asjaomase sadama asukoharingkonna politsei palub telefoni, faksi, e-posti teel või muul viisil, et piiripunkt sadamas, kus meremees teisele laevale läheb, kontrolliks, et laev, millele see meremees läheb, on saabunud või eeldatavasti saabub. Schengeni ala välispiiride piiripunktide faksinumbrid ja muud kontaktandmed on saadaval ja neid ajakohastatakse politsei sisevõrgus.

[...]“. [lk 9]

E. Ebaselgus seoses liidu õiguse ja poolte argumentidega

Ebaselgus seoses liidu õigusega

- 17 ELTL artikli 49 esimese lõigu kohaselt on keelatud piirangud, mis kitsendavad liikmesriigi kodanike asutamisvabadust teise liikmesriigi territooriumil (esmane asutamine). Niiviisi on keelatud ka piirangud, mis takistavad mis tahes liikmesriigi territooriumile asunud liikmesriigi kodanikel rajada esindusi, filiaale ja tütarettevõtjaid (teisene asutamisvabadus). ELTL artikli 49 teise lõigu kohaselt hõlmab asutamisvabadus – kui kapitali vaba liikumisega seotud sätetest ei tulene teisiti – õigust alustada ja jätkata tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana ning asutada ja juhtida ettevõtjaid, eriti äriühinguid artikli 54 teises lõigus määratletud tähenduses, neil tingimustel, mida oma kodanike jaoks sätestab selle riigi õigus, kus niisugune asutamine toimub (vt nt kohtuotsus Centros, C-212/97, punkt 19, ja kohtuotsus Denkavit Internationaal ja Denkavit France, C-170/05, punkt 20).
- 18 ELTL artikli 54 esimese lõigu kohaselt hõlmab asutamisvabadus äriühinguid, 1) mis on asutatud vastavalt liikmesriigi seadusele ja 2) millel on Euroopa Liidu piires registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht.
- 19 Asutamist (ja teenuseid) käsitleva peatüki sätete kohaldamisel tuleb eespool nimetatud äriühinguid kohelda samamoodi nagu liikmesriikide kodanikke.
- 20 ELTL artikli 54 kohaldamisalasse kuuluv äriühing võib seega asutada esindusi, filiaale ja tütarettevõtjaid ning viia läbi muus vormis teisest asutamisest teistes liikmesriikides ning päritoluriik ega vastuvõttev riik ei tohi piirata tema õigust seda teha.
- 21 Mõistet „asutamine“ ELTL artikli 49 tähenduses ei ole aluslepingus täpsemalt määratletud, kuid Euroopa Kohtu praktika kohaselt hõlmab see tegelikku majandustegevust püsiva tegevuskoha kaudu määramata ajavahemikul (vt nt kohtuotsus komisjon vs. Austria, C-161/07, punkt 27, ja kohtuotsus Factortame jt, C-221/89, punkt 20). Selles kohtuasjas otsustas Euroopa Kohus ka, et laeva registreerimisega ei kaasne tingimata asutamist aluslepingu tähenduses, eriti kui laeva ei kasutata [lk 10] majandustegevuse tarvis või kui registreerimistaotlus on esitatud niisuguse isiku poolt või nimel, kellel ei ole ja kes ei kavatsegi saada asjaomases riigis elu- või asukohta. Euroopa Kohus täheldas seda mõtet edasi arendades, et kui laev kujutab endast vahendit majandustegevuseks, millega kaasneb püsiv tegevuskoht asjaomases liikmesriigis, ei saa seda laeva asutamisvabaduse teostamisest lahutada (vt kohtuotsus Factortame jt, C-221/89, punktid 21–22).
- 22 Poolte vahel ei ole vaidlust selle üle, et tööloa nõue, mis on ette nähtud välismaalaste seaduse § 13 lõikes 1 koostoimes välismaalaste määruse § 33 lõikega 4, võib endast kujutada ELTL artikli 49 tähenduses asutamisvabaduse piirangut.

- 23 Liikumisvabaduse piiranguid võib põhimõtteliselt põhjendada eesmärgiga tagada tööturu stabiilsus ja seega hoida ära selle häireid (vt 14. novembri 2018. aasta kohtuotsus Danieli & C. Officine Meccaniche SpA, C-18/17).

Riigiprokuratuuri argumendid

- 24 Välismaalaste seaduse § 13 lõike 1 eeskirjad koostoimes välismaalaste määruse § 33 lõikega 4 kujutavad endast asutamisvabaduse piirangut, mis ei ole diskrimineeriv, sest nende eesmärk on tagada tööturu stabiilsus ja seega hoida ära selle häireid.
- 25 Taani õigusnormid on proportsionaalsed, st taotletava eesmärgi saavutamiseks sobivad ega lähe kaugemale, kui on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik. Seepärast on riigiprokuratuur seisukohal, et nimetatud asutamisvabaduse piirang on liidu õigusega kooskõlas.

Äriühingu VAS Shipping ApS argumendid

- 26 Tööloa nõuet ei ole vaja selleks, et tulla vastu ülekaalukale üldisele huvile, sealhulgas eesmärgile tagada tööturu stabiilsus ja seega hoida ära selle häireid. Seepärast on äriühing Sirius Shipping ApS seisukohal, et vaidlusalused Taani õigusnormid on liidu õigusega vastuolus.
- 27 Need õigusnormid ei ole tööturu stabiilsuse tagamiseks sobivad. Põhjus on muu hulgas selles, et 1) need õigusnormid ei hõlma teiste riikide laevaregistritesse kantud laevu, 2) laevapere liikmel peab igal juhul olema tööloa, et töötada sadama territooriumil [lk 11] või mujal Taani maismaaterritooriumil, 3) need õigusnormid ei takista kolmandate riikide kodanikke rohkem kui 25 korral ühte või teise Taani sadamasse sisenemast, sest ainus määrav tegur seisneb selles, kui sageli asjaomane laev ühte või teise Taani sadamasse siseneb, ja 4) Taani viisaeeskirjadest piisab eespool nimetatud eesmärgi tagada tööturu stabiilsus saavutamiseks.
- 28 Ühest küljest on nende Taani õigusnormide kohaldamisala kitsas, teisest küljest aga väga piirav reederite suhtes, kes on kohustatud oma tööhõivepoliitikat muutma.

F. Østre Landsreti eelotsuse küsimuse taust

- 29 Mitmes kohtuotsuses on Euroopa Kohus teinud otsuse seoses teguritega, mida tuleb ELTLi kohaselt arvesse võtta hinnangu andmisel selle kohta, kas piirangud seoses tööandja vabadusega valida töötajaid on proportsionaalsed.
- 30 See kohtupraktika puudutab aga peamiselt suhet teenuseid käsitlevate eeskirjadega. Seetõttu ei anna Euroopa Kohtu senised otsused usaldusväärseid

suuniseid, et hinnata vaidlusaluste Taani õigusnormide suhet asutamisvabadust käsitleva ELTL artikliga 49.

- 31 Seetõttu on Østre Landsret seisukohal, et tal on käesoleva asja lahendamiseks vaja eelotsust selle kohta, kas ELTL artikliga 49 on vastuolus Taani õigusnormide sugused õigusnormid, millega on kehtestatud Taani lippu kandvatel ja teise liikmesriigi kodanikele kuuluvatel laevadel töötavate kolmandate riikide kodanike suhtes tööloa nõue.
- 32 Seepärast on Østre Landsret otsustanud kriminaalmenetluse peatada, et taotleda Euroopa Kohtult ELTL artikli 267 alusel eelotsust.
- 33 Seda arvesse võttes palutakse Euroopa Kohtult eelotsust järgnevalt sõnastatud küsimuses.

Kohus määrab: [lk 12]

Østre Landsret palub Euroopa Liidu Kohtul vastata järgmisele küsimusele:

Esimene küsimus

Kas ELTL artikliga 49 on vastuolus liikmesriigi õigusakt, mille kohaselt peab kolmanda riigi kodakondsuses olevatel laevapere liikmetel ühe liikmesriigi lippu kandval ja teise liikmesriigi kodakondsuses olevale reederile kuuluval laeval olema tööloa, välja arvatud juhul, kui see laev siseneb liikmesriigi sadamatesse kuni 25 korral, mida arvutatakse jooksvalt eelneva aasta suhtes?

(Allkiri.)

[...]